

ΓΡΑΜΜΑΤΑ & ΤΕΧΝΕΣ

Πεντίντα χρόνια πορείας στη ζωγραφική, αλλά και στο θέατρο και τον κινηματογράφο, καταθέτει ο Κυριάκος Κατζουράκης στη μεγάλη αναδρομική έκθεση που εγκαινιάζεται την Τρίτη το βράδυ στο Μουσείο Μπενάκη της οδού Πειραιώς. Έργα από όλες τις φάσεις της δημιουργικής του πορείας, από την περίοδο της ομάδας των «Νέων Ρεαλιστών», που είχε ταυτιστεί με μια αντιδικτατορική χειρονομία, μέχρι επιλογές που τον συνοδεύουν στη δουλειά του έως σήμερα, όπως το μνημειώδες Τέμπλο που δεσπόζει στον χώρο της έκθεσης. Έκοντας αυτή τη σπάνια ευκαρία για μιαν αναδρομή στην πορεία του, μιλήσαμε μαζί του για την ακατάπαυστα δημιουργική πορεία αυτών των πεντίντα ετών, αλλά και για τους νέους καλλιτέχνες που γνωρίζει πολύ καλά από τη θητεία του στο πανεπιστήμιο...

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΗΣ:

«Όταν σκέπτομαι έναν νέο απόφοιτο σήμερα, τρομάζω...»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΟΝ
ΣΠΥΡΟ ΚΑΚΟΥΡΙΩΝ

» Ουσιαστικά πρόκειται για την πρώτη αναδρομική έκθεση που πραγματοποιεί ο καλλιτέχνης, μιας και η προηγούμενη, που έγινε πριν από 30 χρόνια στην Αγγλία, ήταν, όπως μας λέει, «μίνι - αναδρομική», αφού περιλάμβανε μόνο 30 μεγάλα έργα. Την τελευταία απομική του έκθεση στην πραγματοποίησε πριν από τρία χρόνια και «μετά τελείωσε η θητεία μου στο πανεπιστήμιο, έτσι μπόρεσα να συστηματοποιήσω τις σπουδώσεις που κράταγα όλα αυτά τα χρόνια και να τις εντάξω στο βιβλίο που μόλις κυκλοφόρησε, με τίτλο Τάξη στο χάος, ταυτόχρονα όμως να προετοιμάσω αυτήν την αναδρομική έκθεση».

» Την προετοιμάζατε τόσον καιρό;

Την είχαμε προγραμματίσει με τον Άγγελο Δεληβορρία, σε συνεργασία με τον Μάνο Στεφανίδη, ήδη πριν από το Μνημόνιο. Αισθοδύσαμε ότι θα βρεθούν και χορηγοί και κρήματα, γιατί το κόστος είναι μεγάλο, αφού το 90% των έργων ανήκουν σε ιδιωτικές συλλογές. Μετά άλλαζαν τα πράγματα, κατέρρευσαν όλα, αλλά είχαμε πια πεισμόσωει. Εντυχώς βρέθηκαν ο Γιώργος Γρηγοριάδης και οι εκδόσεις Μίλπος που ανέλαβαν την έξοδα του καταλόγου.

» Ζωγραφική, θέατρο, κινηματογράφος... Πώς συνδέονται όλα αυτά στη δουλειά σας;

Κ Για μένα τα πάντα ξεκινούν από το θέατρο και την ποίηση. Τα υπόλοιπα είναι διακλάδωση της ίδιας ανάγκης του ανθρώπου να επικοινωνίσει, να εκφραστεί. Το θέατρο είναι ο πιο άμεση μορφή επικοινωνίας: ένας ηθοποιός, ένα σώμα, και κόσμος. Είναι το κύτταρο της σχέσης τέχνης και ζωής. Κι η ζωγραφική μέσα από το θέατρο ξεκίνησε. Δεν είναι τυχαίο που συναντάς ποιτές να καίρουν ποιητή που η γραφή τους γίνεται θέατρο, που το Αξιον Εστί έγινε γνωστό μέσα από τη μουσική. Η συνέξη των τεχνών είναι αυτονόμη για μένα. Ένας εικαστικός, όταν ζωγραφίζει, σκηνοθετεί. Το Τέμπλο δεν είναι μια σκηνοθεσία;

Κ Αυτό υπονοεί τη διάχυση της μιας τέχνης μέσα στην άλλη, τη διάρρηξη των μεταξύ τους ορίων;

Κ Οχι, κάθε είδος τέχνης έχει τη δική του γλώσσα. Δεν περιφρονώ τη γλώσσα της ζωγραφικής, δεν έχω την άποψη ότι η σύνθεση θα πρέπει να σπηριτεί και από κάτι άλλο, αντίθετα.

Κ Δηλαδή για σας η ζωγραφική, τροφοδοτεί τον κινηματογράφο και τανάπαιν;

Κ Οταν έκανα τον Δρόμο προς τη Δύση, είχα το πρώτο γρύσματα και το βράδυ καθόδουν και ζωγράφιζα μέχρι το πρωί. Συνειδητοποίησα ότι ήταν αδύνατον να βάλω μια πινελιά αν δεν είκα γύρισμα εκείνη τη μέρα. Το θέμα με οδηγούσε να βρω μια νέα φόρμα. Από την ώρα που θεώρη-

σα ότι τη βρίκα, μπίκα σε μια διαδικασία ανακάλυψης ενός κανονούργιου τρόπου σχέσης σινεμά και ζωγραφικής. Αφού το βρίκα αυτό, έπρεπε να δουλεύει ασταμάτητα, γιατί αλλιώς κανόταν... Η διαδικασία αυτή, και τα γυρισμάτα και η ζωγραφική, κράτησε πάνω από ενάμισι χρόνο, δίνοντας περί τους 25 πολύ μεγάλους πίνακες.

Στο σινεμά, από την άλλη, δεν λειτουργούσα σαν ζωγράφος, πάντα ρώταγα τη γνώμη των ανθρώπων του συνεργείου. Το σινεμά είναι τέχνη ομάδας, δεν είναι η εξυπηρέτηση της ιδέας ενός ανθρώπου. Μπορεί ο σκηνοθέτης να παιζεί το ρόλο του μαέστρου, αλλά δεν υπάρχει μαέστρος αν δεν υπάρχει ορχήστρα...

Κ Η ομάδα των «Νέων Ρεαλιστών» πάταξε καλλιτεχνική και τανόχρονα πολιτική. Σήμερα, που βρισκόμαστε σε μια κατάσταση κρίσης, επικίνδυνη για τη δημοκρατία, βλέπουμε να εκφράζεται κάποια ανάλογη ανάγκη συλλογικότητας;

Κ Για την πλειονότητα των νέων καλλιτεχνών που γνωρίζω όχι, και το θεωρώ φυσικό. Πατί από τη διάταξη του 1967 μέχρι σήμερα περάσανε χρόνια μιας ψεύτικης ευεξίας, που οδηγήσαν τη ζωή όλων μας σε ένα λάιφ στάιλ όπου δημιουργήθηκαν διάφορες φούσκες, τάσεις, μόδες. Όλα αυτά τα χρόνια όμως υπήρχε πάντα μια πιειονότητα που αντιδρούσε. Η οποία νομίζω σήμερα είναι και μεγαλύτερη και πολύ πιο συνειδητή απ' ότι στα χρόνια τα δικά μας.

Έκείνη την εποχή στην Καλών Τεχνών μαζεύομασταν οι «αριστεροί» και συζητούσαμε για τη σχέση του ελληνικού με το ευρωπαϊκό φως, της αντιπαραστατικότητας με την αφαίρεση, την ανάγκη μας να προσδιορίσουμε τι είναι ελληνικό και τι δεν είναι κάτι. Η δικτατορία μάς βρήκε λοιπόν έτοιμους, απλώς ο αντίπαλος απέκτησε όνομα κι έγινε ορατός. Πιστεύω ότι το ίδιο συμβαίνει και σήμερα, αν και πολλοί μοιάζει αόρατος ο εκθρός. Κι όμως, έχει ονοματεπώνυμο, τηλέφωνα και διευθύνσεις... Το υλικό είναι έτοιμο, μπροστά μας.

Κ Αυτό είναι ορατό και για τους νέους καλλιτέχνες;

Κ Οι σημερινοί νέοι καλλιτέχνες, η μειονότητα που λέγαιε, έχουν μεγαλύτερη αμεσότητα στην προσωπική τους εμπλοκή. Μπορούν διλαδή να κάνουν ανατροπές στη φόρμα και να πετύχουν πράγματα που λίγοι από εμάς καταθέταμε στη δουλειά μας τότε. Πάρτε για παράδειγμα το θέατρο. Μέσα στην κρίση έχω δει μερικές από τις καλύτερες παραστάσεις της ζωής μου. Σήμερα πας σε μια «τρόπα» και βλέπεις ένα διάμαντι που παλιά θα έβλεπες μόνο σε θέατρα όπως του Κουν.

Κ Πόσο ελεύθερος είναι ένας νέος, ος να καθορίσει την καλλιτεχνική του πορεία;

Κ Πολλοί από τα εμπόδια, π. ε. έργα στην Κατασκευή, παραστάση, τώρα είναι μια καινούργια γλώσσα, που όμως είναι τόσο παλιά σύσταση και το Τέμπλο... δείχνοντας ότι δεν υπάρχει καμία διαφορά μεταξύ της ζωγραφικής και του βίντεο που είναι μέσα

κοινωνικής δικτύωσης και επικοινωνίας. Η απαισιοδοξία και ο φόβος, η ανασφάλεια όμως φρενάρουν τους ανθρώπους που δουλεύουν στο χώρο της τέχνης. Γιατί έρουν πως δεν θα έχουν ποτέ σύνταξη, μόνιμη δουλειά, βιώνουν την καθημερινή φόρδη και χάνουν την κανονικότητα της ζωής τους. Όταν σκέπτομαι ένα νέο παιδί που τελειώνει την Καλών Τεχνών και μπαίνω στη θέση του, τρομάζω...

Κ Τι θα δούμε στην αναδρομή, καν αυτή έκθεση;

Κ Πεντίντα χρόνια της σχολής και των «Νέων Ρεαλιστών», που πάντα επικεντρωνύμενη σε αναφορές κλασικής ζωγραφικής, τα χρόνια της επιστροφής που οδηγούσαν στα μεγάλα πρότερα, που είναι συνδυασμός των τεχνών, ζωγραφικής θεάτρου και κινηματογράφου

Κ Η έκθεση ολοκληρώνεται με το Τέμπλο, όπου καταλήγει ο επισκέπτης...

Κ ...που κρύβε όμως μία παγίδα. Μέσα στο Τέμπλο βρίσκεται μια βιντεο-εγκατάσταση που έχουμε κάνει με τον Μπάμπη Βενετόπουλο, ένα έργο σκληρό όσο και το ίδιο το Τέμπλο. Παλιά ήταν μια θεατρική παράσταση, τώρα είναι μια καινούργια γλώσσα, που όμως είναι τόσο παλιά σύσταση και το Τέμπλο... δείχνοντας ότι δεν υπάρχει καμία διαφορά μεταξύ της ζωγραφικής και του βίντεο που είναι μέσα

«Υπόκλιση»,
1996,
λάδι σε καμβά

«Τέμπλο 1»,
1978,
λάδι σε ξύλο

